

Lovforslag nr. L 114. Fremsat den 14. marts 1984 af undervisningsministeren

Forslag

til

Lov om amtskommuners overtagelse af visse statsskoler og -kursus m.v.

§ 1. Driften af og ejendomsretten til følgende institutioner, som drives af staten, overtages af den amtskommune, hvor institutionen er beliggende:

- 1) Gymnasieskoler og de dertil knyttede kursus til højere forberedelseksamen, bortset fra Sorø Akademis Skole.
- 2) Studenterkursus.
- 3) Kursus til højere forberedelseksamen, bortset fra de kursus, der er knyttet til seminarier.
- 4) Kostafdelinger ved gymnasieskoler, bortset fra kostafdelingen ved Sorø Akademis Skole.

Stk. 2. Ophører et statsligt seminarium, hvortil der er knyttet et kursus til højere forberedelseksamen, med sin virksomhed som seminarium, kan undervisningsministeren træffe beslutning om, at driften af kursus overtages af vedkommende amtskommune, og om i hvilket omfang lovens bestemmelser finder anvendelse på overtagelsen.

Stk. 3. Reglerne om amtskommuner i loven finder tilsvarende anvendelse på Københavns og Frederiksberg kommuner, medmindre andet er bestemt.

§ 2. Overtagelsen omfatter:

- 1) Bygninger, tjenesteboliger og lejeboliger,
- 2) jordarealer, der er afsat til skoleformål,
- 3) inventar og undervisningsmidler og
- 4) projekterede og igangværende byggearbejder.

Stk. 2. Overtagelsen sker vederlagsfrit. Omkostninger ved overtagelsen afholdes af

amtskommunen, der indtræder i de rettigheder og forpligtelser, der tilkommer og påhviler staten som ejer og bruger af de bygninger, jordarealer og genstande m.v., overtagelsen omfatter.

Stk. 3. Overtagelsernes omfang og vilkår fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med amtskommunen i hvert enkelt tilfælde.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan bestemme, hvorledes der skal forholdes med bogsamlinger, kunstværker o.lign., der forefindes på institutionen.

Stk. 5. Kommunernes tilskud til opførelsen af institutionerne tilbagebetales ikke i forbindelse med overtagelsen.

Stk. 6. Såfremt de overtagne bygninger og jordarealer ikke længere ønskes anvendt til det hidtidige formål, træffer undervisningsministeren efter forhandling med amtskommunen bestemmelse om den fremtidige anvendelse.

§ 3. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke linjer og grene amtskommunerne som minimum skal tilbyde på den enkelte gymnasieskole.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan udsende vejledende retningslinier for forbruget af løntimer pr. elev.

§ 4. Nedlæggelse af offentlige gymnasieskoler og de dertil knyttede kursus til højere forberedelseksamen, af offentlige studenterkursus og kursus til højere forberedelseksamen samt af offentlige kostafdelinger kan

kun ske med undervisningsministerens godkendelse.

§ 5. Undervisningsministeren kan yde tilskud til forsøgsvirksomhed og pædagogisk udviklingsarbejde.

§ 6. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om de offentlige kostafdelinger, herunder om

- 1) kapaciteten,
- 2) optagelsen og fordelingen af kostelever,
- 3) forældrenes betaling for elevers ophold,
- 4) betaling for ophold staten og amtskommunerne imellem og mellem amtskommunerne indbyrdes og
- 5) statens betaling for visse elevers ophold.

§ 7. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om statens gymnasiale suppleringskursus, herunder om placering af sådanne kursus på de offentlige gymnasieskoler.

§ 8. På grundlag af elevtalsoplysninger pr. 1. september kan Københavns kommune opkræve betaling for elever på det hidtidige Vesterbros Statskursus fra den amtskommune eller Frederiksberg kommune, hvor eleven er hjemmehørende. Betalingen svarer til den gennemsnitlige årlige udgift pr. elev til driften af det pågældende kursus. På tilsvarende måde kan Frederiksberg kommune opkræve betaling for elever på de hidtidige Statens Kursus til Studentereksamen og Statens Kursus til HF, der ikke er hjemmehørende i kommunen.

Stk. 2. En elev er hjemmehørende i den kommune, hvor eleven er tilmeldt folkeregisteret, og i den amtskommune, hvor elevens folkeregisterkommune er beliggende.

§ 9. Amtskommunerne tilbyder de tjenestemænd, der pr. 31. december 1985 er ansat ved de institutioner, som overtages, ansættelse i tilsvarende stillinger på følgende vilkår:

- 1) Rektorer og tjenestemandsansatte lærere tilbydes med virkning fra 1. januar 1986 ansættelse som tjenestemænd ved det amtskommunale skolevæsen på samme vilkår, som gælder for tilsvarende tjenestemænd ved amtskommunens gymnasieskoler og kursus.

- 2) Andet tjenestemandsansat personale tilbydes fra 1. januar 1986 ansættelse som tjenestemænd i amtskommunen på samme vilkår, som gælder for tilsvarende tjenestemænd i amtskommunen.

§ 10. Såfremt en statstjenestemand ikke ønsker at modtage ansættelse på de vilkår, der er nævnt i § 9, opretholdes ansættelsesforholdet som statstjenestemand under udførelse af arbejdet ved det amtskommunale skolevæsen.

Stk. 2. En tjenestemand, som vælger at opretholde sit ansættelsesforhold som statstjenestemand, har ikke krav på ventepenge, rådighedsløn eller pension som følge af, at institutionen overtages af amtskommunen. Tjenestemanden har pligt til at underkaste sig de forandringer i sine tjenesteforretningers omfang og beskaffenhed, som følger af institutionens overtagelse.

Stk. 3. En tjenestemand, som vælger at opretholde sit ansættelsesforhold som statstjenestemand, kan senest 31. december 1990 søge overgang til ansættelse på vilkår som nævnt i § 9.

Stk. 4. Amtskommunen udbetaler uden refusion fra staten lønning til de statstjenestemænd, der opretholder deres ansættelsesforhold som statstjenestemænd.

§ 11. Staten afholder pensionsudgifterne vedrørende rektorer og tjenestemandsansatte lærere ved amtskommunernes og Frederiksberg kommunes gymnasieskoler og kursus. Staten yder tilskud til pensionsudgifterne vedrørende rektorer og tjenestemandsansatte lærere ved Københavns kommunes gymnasieskoler og kursus. Statens tilskud beregnes efter reglerne i loven om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Stk. 2. Amtskommunen afholder pensionsudgifterne vedrørende andet tjenestemandsansat personale, som ansættes efter § 9, eller som senere ansættes efter § 10, stk. 3.

Stk. 3. Staten afholder pensionsudgifterne vedrørende de tjenestemænd, som efter § 10, stk. 1, opretholder deres ansættelsesforhold som statstjenestemænd.

Stk. 4. Staten refunderer amtskommunen udgifterne efter stk. 2 i forhold til den del af vedkommende tjenestemandens pensionsalder, som er optjent indtil 31. december 1985.

Stk. 5. Amtskommunen refunderer staten udgifterne efter stk. 3 for andet tjenstemandsansat personale end rektorer og lærere i forhold til den del af tjenstemandens pensionsalder, der er optjent efter 1. januar 1986.

§ 12. Loven træder i kraft den 1. januar 1986, § 9 dog den 1. juli 1985.

Stk. 2. Følgende bestemmelser ophæves:

- 1) Lov om fordeling af udgifterne til gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen, jfr. lovbekendtgørelse nr. 403 af 7. august 1969,
- 2) lov nr. 176 af 28. april 1971 om oprettelse af et forsøgsgymnasium i Herlev og
- 3) § 16 a i lov om gymnasieskoler og studen-

terkursus, jfr. lovbekendtgørelse nr. 370 af 28. juni 1977.

Stk. 3. Staten yder tilsagte, men ikke endeligt afregnede resttilskud til amtskommunale gymnasiebyggerier.

Stk. 4. Forsøgs- og udviklingsarbejde, der den 1. januar 1986 er i gang på Herlev Statskole og på statens gymnasieskoler og kursus i øvrigt, gennemføres i overensstemmelse med godkendelsen og på de hidtidige vilkår.

Stk. 5. Undervisningsministeren bemyndiges til at træffe de nærmere bestemmelser angående lovens gennemførelse.

§ 13. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

I. Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for lovforslaget

Lovforslaget om amtskommunernes overtagelse af statsskolerne m.v. er et led i videreførelsen af opgave- og byrdefordelingsreformen. Det er en afgørende forudsætning, at der ikke i forbindelse med forslaget sker ændringer i det centrale pædagogiske tilsyn med de omhandlede skoler. Der henvises nærmere til afsnit 2 a) nedenfor.

Lovforslaget indeholder stort set kun de bestemmelser, der er nødvendige i forbindelse med overgangen af statsskolerne m.v.

Efter den ved lov nr. 113 af 28. februar 1973 fastsatte ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus blev de kommunale gymnasieskoler uden for Københavns og Frederiksberg kommuner fra den 1. april 1973 overtaget af amtskommunerne, og i henhold til lov nr. 338 af 19. juni 1974 om kommuners og amtskommuners bidrag til statslige og private skoler og kurser (bidragsloven) har amtskommunerne siden den 1. april 1975 finansieret undervisning til studentereksamen og højere forberedelseseksamen mod kompensation i de generelle tilskud efter udgiftsbehovstal.

Som led i den nævnte videreførelse af opgave- og byrdefordelingsreformen nedsatte den daværende undervisningsminister et udvalg til at overveje vilkårene for amtskommunernes overtagelse af statsgymnasierne.

I udvalget var Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg kommuner, Gymnasieskolernes Lærforening, budgetdepartementet, lønnings- og pensionsdepartementet, indenrigsministeriet og undervisningsministeriet repræsenteret. Udvalget afgav sin indstilling i 1974. På grundlag af udvalgets indstilling blev der i 1974 udarbejdet et lovforslag, som på grund af regeringsskifte ikke blev fremsat i folketinget. Der er siden blevet fremsat forslag til folketingsbeslutning om statsskolernes overgang til amtskommunerne.

Siden 1974 er der sket en kraftig vækst i antallet af amtskommunale gymnasieskoler. I 1974 var

der i alt 42 statsgymnasieskoler med dertil knyttede kurser, 4 statsstudenterkursus, Statens Kursus til HF og 53 amtskommunale gymnasieskoler. På indeværende tidspunkt er der i alt 87 amtskommunale gymnasieskoler. Antallet af statslige gymnasier og kursus er stort set uændret, dog er Århus Akademis drift overgået til Århus amtskommune og Toftegård Studenterkursus nedlagt.

Amtsrådsforeningen har gentagne gange foreslået, at den igangsatte opgavefordeling på gymnasieområdet gøres færdig, således at de resterende statsskoler overføres til amtskommunerne, bl.a. med den begrundelse at den nuværende ordning, hvorefter amtskommunerne betaler den fulde udgift til drift af statsskolerne uden at have indflydelse på udgiftsniveauet på disse skoler, umuliggør en hensigtsmæssig planlægning.

2. Lovforslagets indhold og dets relation til udvalgets indstilling

Ved lovforslaget stilles der forslag om, at amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner overtager driften af og ejendomsretten til

- 1) statens gymnasieskoler med dertil knyttede kursus til højere forberedelseseksamen, bortset fra Sorø Akademis Skole,
- 2) statens studenterkursus,
- 3) statens kursus til højere forberedelseseksamen, bortset fra de kursus, der er knyttet til seminarierne, og
- 4) statens kostafdelinger, bortset fra kostafdelingen ved Sorø Akademis Skole.

I det følgende finder »amtskommunen« tilsvarende anvendelse på Københavns og Frederiksberg kommuner, medmindre andet udtrykkeligt er nævnt.

Forslaget bygger hovedsageligt på principperne i den nævnte udvalgsindstilling fra 1974, som ministeriet i det store og hele kunne tiltræde, dog har man på visse punkter foretaget ændringer, hvoraf flere skyldes den tid, der er forløbet. Andre ændringer i forhold til 1974-lovforslaget er medtaget for i videst muligt omfang at tage hensyn til afgiv-

ne udtalelser. Lovforslaget har således været sendt til udtalelse hos Amtsrådsforeningen i Danmark, Københavns og Frederiksberg kommuner, Kommunernes Landsforening, Gymnasieskolernes Lærerforening, Rektorforeningen, Akademikernes Centralorganisation, Statstjenestemændenes Centralorganisation I og II, Sekretærforeningen, Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, Gymnasieelevernes Landsorganisation og Landsorganisationen af Kursusstuderende.

De væsentligste ændringer i forhold til 1974-lovforslaget er følgende:

a) *Det pædagogiske tilsyn med gymnasieskolerne og kursus til højere forberedelseseksamen*

I sin indstilling forudsatte udvalget, at den løbende administration af skolernes drift overgik til de amtskommunale myndigheder på tilsvarende måde, som var gældende for de eksisterende amtskommunale gymnasieskoler, mens det pædagogiske tilsyn fortsat skulle varetages af undervisningsministeriet efter samme retningslinier som hidtil, således at »der i fornødent omfang bl.a. med hensyn til pædagogiske spørgsmål, prøver, eksaminer, konsulentvirksomhed m.v. blev opretholdt en direkte kontakt mellem direktoratet og de enkelte skoler«.

Udvalget foreslog samtidig, at der snarest blev foretaget en nærmere gennemgang og undersøgelse med henblik på afgrænsning af tilsynets virksomhed og funktion og på den mest hensigtsmæssige tilrettelæggelse af dette. Udvalget henstillede herefter, at der blev nedsat et udvalg med den opgave at gennemgå de nævnte pædagogiske tilsynsspørgsmål samt gældende bestemmelser og praksis vedrørende skolernes administration.

Det centrale pædagogiske tilsyn med gymnasieskolerne har hjemmel i gymnasielovens § 20, hvor efter undervisningsdirektøren for gymnasieskolerne og højere forberedelseseksamen er undervisningsministerens tilsynsførende med gymnasieskolernes gymnasieafdelinger og studenterkursus. En tilsvarende hjemmel for så vidt angår højere forberedelseseksamen findes i § 3, stk. 4, i loven om denne eksamen. De amtskommunale skoler og kursus er tillige omfattet af tilsynsbestemmelsen i skolestyrelseslovens § 40, stk. 4. Denne regel hjemler et almindeligt tilsyn med, at det amtskommunale undervisningsvæsen, herunder altså også de amtskommunale gymnasieskoler og kursus, drives i overensstemmelse med lovgivningens bestemmelser.

Gymnasieloven og loven om højere forberedelseseksamen indeholder selv de vigtigste bestemmel-

ser, bl.a. om hvilke fag undervisningen omfatter, og for gymnasieskolernes vedkommende tillige om gymnasiets opbygning. Lovene indeholder endvidere en række bemyndigelsesbestemmelser, i henhold til hvilke der i bekendtgørelser m.v. er fastsat regler om den nærmere opbygning af gymnasiet, studenterkursus og kursus til højere forberedelseseksamen, om indhold og omfang af undervisningen i de enkelte fag, om fordringer ved eksamen, eksamensopgivelser og om andre forhold vedrørende undervisningens tilrettelæggelse.

På grundlag af disse retsregler udøves det pædagogiske tilsyn med det hovedsigte at sikre undervisningens kvalitet og at sikre, at studentereksamen og højere forberedelseseksamen som studieforbereende og kompetencegivende uddannelser fører frem til det samme høje niveau overalt i landet.

Da de kommunale gymnasieskoler i 1973 overgik til amtskommunerne, skete der ingen ændring i indholdet af det centrale pædagogiske tilsyn, og det samme var tilfældet, da amtskommunerne i 1975 overtog finansiering af statsskolernes og de statslige kursus driftsudgifter.

Undervisningsministeriet lægger som nævnt afgørende vægt på, at der heller ikke i forbindelse med statsskolernes overgang sker ændringer i det centrale pædagogiske tilsyn. Det er også Amtsrådsforeningens opfattelse, at den centrale pædagogiske styring fortsat skal ligge i undervisningsministeriet.

Et udvalg vedrørende den nærmere udformning af det centrale pædagogiske tilsyn m.v. vil blive nedsat, så snart lovforslaget er vedtaget. I udvalget vil Amtsrådsforeningen, Gymnasieskolernes Lærerforening og Rektorforeningen blive repræsenteret.

En bibeholdelse af den centrale pædagogiske styring forudsætter efter undervisningsministeriets opfattelse bl.a., at direktoratet i pædagogiske spørgsmål kan opretholde en direkte kontakt med de enkelte skoler og kursus, herunder at direktoratets fagkonsulenter fortsat kan aflægge skolebesøg efter direkte aftale med skolen eller kursus, at direktoratet fortsat kan indhente oplysninger og modtage indberetninger om pædagogiske spørgsmål direkte fra de enkelte skoler og kursus, og at direktoratet fortsat kan afholde regionale eller landsdækkende møder om pædagogisk-administrative spørgsmål med skolernes/kursernes personale, således at amtskommunerne fortsat afholder udgifterne hertil for deres ansatte.

Ifølge gymnasieloven fastsætter undervisningsministeren de nærmere regler om gymnasieskolernes og studenterkursernes opbygning, herunder regler om linje- og grendelingen og de enkelte fags

indhold, omfang og placering på de forskellige linjer og grene. I dag findes de *mest søgte grene* (nysproglig, samfundssproglig, matematisk-fysisk, matematisk-naturfaglig og matematisk-samfundsfaglig) på de fleste gymnasieskoler. Det samme gælder faget tysk for matematikere samt formning.

For at sikre at der f.eks. ikke kan drives gymnasier uden sproglig gren, er der i § 3 foreslået en hjemmel for undervisningsministeren til at fastsætte regler om den enkelte gymnasieskoles undervisningstilbud. Det er ikke hermed tanken at fastsætte detaljerede regler om, hvad den enkelte gymnasieskole skal tilbyde. Hensigten er alene at sikre, at der fortsat er et pædagogisk forsvarligt miljø på alle gymnasieskoler.

Undervisningsministeriet har hidtil gennem statsskolerne bidraget til at sikre, at der regionalt har været mulighed for at vælge de *sjældnere grene og fag* såsom den klassisk-sproglige gren og fagene russisk og spansk. Undervisningsministeriet forudsætter, at amtskommunerne viderefører denne tradition, således at der fortsat regionalt vil være mulighed for at modtage undervisning på alle de grene og i alle de fag, som er forudsat i gymnasieloven og de i henhold hertil udstedte regler.

Ifølge loven om *højere forberedelseseksamen* fastsætter undervisningsministeren bl.a. de nærmere regler om, hvilke fag der indgår i højere forberedelseseksamen, herunder de enkelte fags indhold og omfang, og hvilke fag der tillige eller alene er tilvalgsfag.

De nærmere regler herom er fastsat i bekendtgørelsen om højere forberedelseseksamen og om undervisningen på kursus til højere forberedelseseksamen, hvori bl.a. er angivet elevtalsbetingelserne for oprettelse af tilvalgsfag.

I praksis er alle tilvalgsfag blevet oprettet, såfremt det krævede antal elever har tilmeldt sig. Undervisningsministeriet forudsætter, at denne praksis opretholdes.

Specielt hvad angår *frivillig undervisning* i gymnasiet forudsætter undervisningsministeriet, at den hidtidige praksis med hensyn til fritidsaktiviteter opretholdes.

Med hensyn til *efteruddannelsen* forudsættes det, at den hidtidige praksis videreføres, hvorefter direktoratet har ansvaret for kursernes faglige og pædagogiske indhold samt deres tidsmæssige placering, og således at skolernes/kursernes lærere af amtskommunerne bliver bevilget undervisningsfrihed og økonomisk støtte.

Med hensyn til *klasser og hold* kan ministeriet fortsat udstede regler, jfr. for tiden cirkulæreskrivelse af 18. marts 1982 om klasser og hold i gym-

nasieskolen, ved studenterkursus og på kursus til højere forberedelseseksamen. Det er imidlertid hensigten i medfør af § 3, stk. 2, at reducere detailstyringen mest muligt og i stedet udstede vejledende retningslinier for løntimeforbruget pr. elev med sigte på øget dispositionsfrihed for det enkelte gymnasium.

Med hensyn til *studenterkurserne* forudsættes det, at direktoratet fortsat skal godkende antallet af 1. klasser og grenhold på grundlag af antal optagne elever pr. 1. juli, under hensyn til kursernes kapacitet og i overensstemmelse med gymnasielovens bestemmelse om mindst 18 elever i gennemsnit pr. klasse.

I overensstemmelse med regeringens almindelige bestræbelser med hensyn til regelsanering og forenkling er ministeriet indstillet på at søge udstedelse af nye regler begrænset til det absolut nødvendige, men det kan som anført ovenfor ikke afvises, at der vil være behov for udstedelse af nye regler som følge af udviklingen. Endvidere kan også udvalgsarbejdet om det centrale pædagogiske tilsyn give anledning hertil.

b) Elevoptagelsen

For så vidt angår elevoptagelsen i gymnasiet og på 2-årige kursus til højere forberedelseseksamen bemærkes, at der ikke består en egentlig lovhjemlet pligt for amtskommunerne (el. andre) til at sørge for, at alle, der melder sig til optagelse i gymnasiet eller på kursus til højere forberedelseseksamen, kan optages.

Ministeriet har imidlertid i en lang årrække med bevillingsmyndighedernes tilslutning haft det mål, at der overalt i landet skal være plads til at optage alle kvalificerede ansøgere på gymnasiet, og det har også år for år været muligt at opfylde dette mål. Dette er udtrykt i bemærkningerne til forslaget til lov nr. 244 af 8. juni 1977 om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus (Folketingstidende 1976-77, 2. samling, tillæg A, sp. 4664), hvor det bl.a. er anført, at »det er ministeriets principielle opfattelse, at der, som det hidtil har været muligt, skal være plads til alle elever, der opfylder optagelsesbetingelserne«.

Denne opfattelse har ministeriet stadig, så meget mere som det er et uomgængeligt led i regeringens målsætning om den friest mulige adgang til uddannelserne. Det forudsættes, at amtskommunerne lever op hertil.

Inden for hf-området har man på tilsvarende måde i de senere år optaget alle kvalificerede ansøgere, og denne praksis er lagt til grund i forbin-

F.t.l. vedr. visse statsskoler og -kursus m.v.

delse med etableringen af den samordnede tilmelding, der er blevet til efter forudgående forhandlinger med bl.a. Amtsrådsforeningen, og som hviler på den helt klare forudsætning, at alle kvalificerede ansøgere optages på hf-kursus.

På denne baggrund forudsætter ministeriet, at amtskommunerne fortsat stiller det fornødne antal pladser på de 2-årige hf-kursus til rådighed for kvalificerede ansøgere.

På studenterkursusområdet forudsætter reglerne i § 4 i bekendtgørelse af 3. januar 1972 om studenterkursus og studentereksamen for privatister med senere ændringer, at alle kvalificerede ansøgere optages enten på de offentlige eller private studenterkursus. Optagelse foretages af rektor i overensstemmelse med adgangsbetingelserne.

Ansøgere til gymnasiet kan efter den gældende praksis optages på en gymnasieskole, uanset om de hører hjemme i den pågældende amtskommune. Det samme gælder ansøgere til studenterkursus og hf-kursus. Dette er væsentligt af hensyn til elevernes mulighed for at vælge fagsammensætninger, der ikke tilbydes ved alle skoler eller kursus, og for at eleverne kan fordeles hensigtsmæssigt mellem institutionerne.

For så vidt angår spørgsmålet om optagelse af udenamtsslige elever, foreslog udvalget i 1974 som forudsætning for overtagelsen, at det skulle fastslås, at »der består pligt til for gymnasieskolerne at optage udenamtsslige elever med henblik på en hensigtsmæssig fordeling af eleverne«.

De gældende regler om fordelingen af eleverne mellem skolerne indbyrdes, jfr. for tiden bekendtgørelse nr. 20 af 21. januar 1982 om optagelse i 1. gymnasieklasse og cirkulære nr. 34 af 11. marts 1982 om fordelingen af ansøgere til de 2-årige kurser til højere forberedelseseksamen, forudsætter, at der i en vis udstrækning sker optagelse af udenamtsslige elever. Det er således fastsat, at fordelingen af elever, som foretages af de regionale fordelingsudvalg – afhængig af de lokale forhold – skal ske i samarbejde med fordelingsudvalgene i de tilgrænsende amtsråds kredse.

Ved lovforslagets formulering er ministeriet gået ud fra, at amtskommunerne som hidtil vil være indforstået med, at elever kan optages på en skole eller et kursus uden for den amtskommune, hvor eleven er hjemmehørende, og således at vedkommende amtskommuner eventuelt indgår en betalingsaftale herom. Kun for to studenterkursus og et hf-kursus er foreslået en mellemkommunal refusionsordning, jfr. nedenfor under f).

Det forudsættes, at også de i dette afsnit nævnte spørgsmål tages op i udvalget vedrørende det pæ-

dagogiske tilsyn m.v. Hvis udviklingen taler derfor, vil ministeriet søge tilvejebragt den nødvendige lovhjemmel til at sikre en rimelig grad af frihed i skolevalget på tværs af amtsgrænserne.

c) *Nedlæggelse af institutioner*

Af hensyn til samfundsudviklingen har man fundet det hensigtsmæssigt at foreslå en bestemmelse, hvorefter nedlæggelse af offentlige gymnasieskoler og de dertil knyttede kursus til højere forberedelseseksamen, af offentlige studenterkursus og kursus til højere forberedelseseksamen samt offentlige kostafdelinger kun kan ske med undervisningsministerens godkendelse, jfr. bemærkningerne til § 4.

d) *Specielt vedrørende ophævelse af lov om Herlev Forsøgsgymnasium og oprettelse af en statslig bevilling til forsøg*

I forbindelse med overdragelsen af statsskolerne til amtskommunerne foreslås det, at den særlige status som statslig forsøgsskole, som Herlev Stats-skole har (lov nr. 176 af 28. april 1971), ophæves. Endvidere foreslås en bestemmelse med henblik på at sikre forsøgsvirksomhed, jfr. bemærkningerne til § 5.

e) *De gymnasiale suppleringskurser*

I udvalgets indstilling blev det foreslået, at de statslige gymnasiale suppleringskurser skulle overføres til amtskommunerne. Kurserne er fuldt ud statsfinansierede og optager næsten udelukkende studerende, som er indskrevet på en videregående uddannelsesinstitution, og som efter reglerne for uddannelsen har behov for at supplere i et eller flere fag. Aktiviteten på kurserne er afhængig af antallet af pladser på og søgning til de forskellige videregående uddannelser. Området er ikke velegnet til overgang til tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier, idet kurserne er koncentreret om universitetsbyerne. Kurserne foreslås derfor bevaret som statsyrede og statsfinansierede, og der er på denne baggrund foreslået indført en hjemmel for undervisningsministeren til at placere kurserne på amtskommunale gymnasier. Der henvises til bemærkningerne til § 7.

f) *Mellemkommunal refusion*

Der er foreslået en mellemkommunal refusionsordning vedrørende to studenterkursus og et hf-kursus, der er beliggende i Københavns og i Frederiksberg kommuner, jfr. bemærkningerne til § 8.

Denne ordning forudsætter, at eleverne som hidtil frit kan vælge kursus uafhængigt af bopæl.

g) *De tjenestemandretlige forhold m.v.*

Udvalget tog ikke stilling til de tjenestemandretlige problemer, som vil opstå i forbindelse med statsskolernes overgang, men man var af den opfattelse, at en afklaring var en forudsætning for gennemførelsen af institutionernes overgang. Siden da er flere statsinstitutioner overført til amtskommunerne, og reglerne i dette forslag er udarbejdet på grundlag af de regler, der har været anvendt i disse tilfælde.

Efter disse regler tilbyder amtskommunerne statstjenestemændene ved institutionerne ansættelse som tjenestemænd efter de regler, der gælder for amtskommunerne. Såfremt de pågældende statstjenestemænd ikke ønsker at tage mod tilbudet, opretholder de ansættelsesforholdet til staten og får ikke ret til at søge afsked med ventepenge, rådighedsløn eller pension som følge af institutionernes overgang.

Det forudsættes, at skoler og kursus kan fortsætte arbejdet uförstyrret, og at rektorer og lærere umiddelbart kan ansættes af amtskommunerne i de samme stillinger, som de hidtil har haft ved de samme skoler og kursus. Bestemmelser til løsning af de tjenestemandretlige problemer findes i §§ 9-11, jfr. også de hertil knyttede bemærkninger.

Foruden det tjenestemandsansatte personale er der ved statens gymnasieskoler og kursus til studentereksamen og til hf ansat personale i henhold til overenskomst, hvortil kommer et mindre antal ansat på tjenestemandslignende vilkår. I bemærkningerne nedenfor til § 9 er der gjort rede for, hvorledes personalet fordeler sig på de forskellige kategorier.

Personale, der ikke er ansat som tjenestemænd, antages ved overgangen omfattet af lov nr. 111 af 21. marts 1979 om lønmodtagernes retsstilling ved virksomhedsoverdragelse.

Storstedelen af lærerpersonalet udgøres af overenskomstansatte adjunkter og lektorer. Deres ansættelsesvilkår er bestemt ved overenskomst med Gymnasieskolernes Lærerforening. Både staten, Amtsrådsforeningen i Danmark, Københavns og Frederiksberg kommuner er medunderskrivere, og der sker ingen ændring i de pågældendes ansættelsesvilkår ved overgangen. Man går endvidere ud fra, at der heller ikke sker ændring i ansættelsesforholdene for det personale, der er ansat efter andre overenskomster eller på tjenestemandslignende vilkår.

h) *Bidragsloven*

I øvrigt er det ministeriets hensigt fortsat i medfør af bidragsloven at lade amtskommunerne yde bidrag til staten for hver elev, der er hjemmehørende i amtskommunen, og som er optaget i et af de opretholdte statsgymnasier eller -kursus, dvs. Sorø Akademis Skole og hf-kurserne ved statsseminarierne. Men da der efter 1. januar 1986 vil være så få statsinstitutioner, vil det ikke længere være hensigtsmæssigt at basere bidraget på statens gennemsnitlige udgift pr. elev, jfr. bidragslovens § 3. Når lovforslaget er vedtaget, vil ministeriet derfor overveje at fremsætte forslag til ændring af bidragsloven med virkning fra 1. januar 1986. Det vil i mellemtiden blive overvejet, hvilken udgift der for fremtiden skal lægges til grund for bidragsfastsættelsen.

3. *Lovforslagets økonomiske konsekvenser*

For de ejendomme, som efter lovforslaget overtages af amtskommunerne, er der på undervisningsministeriets statusopgørelse pr. 31. december 1982 som aktiv opført en værdi på ca. 400 mill. kr. og som passiv en post på ca. 1,5 mill. kr., der udgør prioritetsgælden i de omhandlede ejendomme. Lovforslaget medfører, at disse beløb korrigeret for kapitalbevægelserne i finansårene 1983, 1984 og 1985 udgår af statens formue- og kapitalkonti.

Som anført ovenfor under 1. finansierer amtskommunerne i medfør af bidragsloven allerede i dag undervisningen på gymnasieskoler, studenterkursus og kursus til højere forberedelseseksamen. Efter lovforslaget skal amtskommunerne fra den 1. januar 1986 også finansiere driften af kostafdelingerne. Der eksisterer for tiden i alt 8 statslige kostafdelinger. Som det fremgår af lovforslagets § 1, forbliver kostafdelingen ved Sorø Akademis Skole i statsligt regie. Som det endvidere fremgår af bemærkningerne til § 1, nedlægges den nuværende kostafdeling ved Vestjysk Gymnasium med udgangen af skoleåret 1983-84. Der skal således overføres 6 statskostafdelinger til amtskommunerne. Den beregnede statslige nettoudgift i 1984 vil for de kostafdelinger, der skal overføres, udgøre ca. 12, 8 mill. kr. Amtskommunerne modtager kompensati-on herfor i de generelle tilskud.

I konsekvens af forslaget i § 5 om, at staten efter undervisningsministerens bestemmelse kan yde tilskud til forsøgsvirksomhed og pædagogisk udviklingsarbejde, vil der fragå et beløb på 4 mill. kr. i opgørelsen af amtskommunernes kompensati-on for overtagelse af kostafdelingerne. Der henvises til bemærkningerne til § 5.

Statens pensionsforpligtelse over for den del af det tjenestemandsansatte personale, som ikke er rektorer eller lærere, begrænses i forhold til den pensionsalder, de pågældende har optjent som tjenestemænd i staten. Forpligtelsen til at bidrage til pension udløses først, efterhånden som de pågældende går af med pension.

Endelig frigøres staten for sin forpligtelse til at afholde 25 pct. af udgifterne til opførelse af nye gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen, jfr. lovforslagets § 12, stk. 2, og bemærkningerne hertil. Som det fremgår af lovforslagets § 12, stk. 3, yder staten tilsagte, men ikke endeligt afregnede resttilskud til amtskommunale gymnasiebyggerier. Bevillinger til dette formål vil fortsat være optaget på statens budget, og den endelige afregning vil ske direkte med vedkommende amtskommune.

4. Lovforslagets administrative konsekvenser

Generelt bemærkes, at forslaget medfører en administrativ forenkling, idet amtskommunerne fra lovens ikrafttræden ikke mere i henhold til bidragsloven skal betale bidrag til staten for elever i de overtagne skoler og kursus.

Den foreslåede overgang vil formentlig kun medføre visse mindre administrative konsekvenser for amtskommunerne, idet disse i forvejen administrerer ca. $\frac{2}{3}$ af de offentlige gymnasieskoler. Det understreges i denne forbindelse, at som følge af at det centrale pædagogiske tilsyn fortsat kommer til at ligge i undervisningsministeriet, skal der ikke ansættes pædagogisk medhjælp i amtskommunerne. For at undgå unødigt økonomisk detaljstyring på gymnasieområdet m.v. kan man anbefale amtskommunerne årligt at give hver enkelt skole et dispositionsbeløb (en »rammebevilling«). Sådanne ordninger eksisterer i flere amtskommuner i dag ligesom på sygehusområdet.

Efter lovens ikrafttræden den 1. januar 1986 vil der i undervisningsministeriet kunne frigives administrativt personale svarende til 10 helårsstillinger fra gymnasieområdet til andre opgaver i undervisningsministeriet. Ændringerne vil kun kunne foretages gradvis i løbet af 1986, idet statsskolernes overgang vil kræve løsning af en række éngangsopgaver.

II. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Amtskommunerne overtager i henhold til stk. 1 driften af og ejendomsretten til følgende institutioner:

Københavns amtskommune:

Aurehøj Statsgymnasium, Avedøre Statsskole, Gl. Hellerup Gymnasium, Gentofte Statsskole, Herlev Statsskole, Lyngby Statsskole, Ordrup Gymnasium, Rødovre Statsskole, Statsgymnasiet Schneekloths Skole, Vallensbæk Statsskole og Virum Statsskole.

Frederiksborg amtskommune:

Birkerød Statsskole med kostafdeling, Frederiksborg Statsskole og Rungsted Statsskole.

Roskilde amtskommune:

Roskilde Katedralskole.

Storstrøms amtskommune:

Nykøbing Katedralskole.

Bornholms amtskommune:

Rønne Statsskole.

Fyns amtskommune:

Odense Katedralskole, Sct. Knuds Gymnasium, Svendborg Gymnasium, Fyns Studenterkursus og Nyborg Gymnasiums kostafdeling.

Sønderjyllands amtskommune:

Haderslev Katedralskole, Sønderborg Statsskole, Tønder Statsskole og Åbenrå Statsskole med kostafdeling.

Ribe amtskommune:

Esbjerg Statsskole og Ribe Katedralskole.

Vejle amtskommune:

Horsens Statsskole.

Ringkøbing amtskommune:

Struer Statsgymnasium med kostafdeling og Vestjysk Gymnasium. Den nuværende kostafdeling ved Vestjysk Gymnasium nedlægges med udgangen af skoleåret 1983-84.

Århus amtskommune:

Randers Statsskole, Århus Katedralskole, Århus Statsgymnasium og Løvenholm Kollegium ved Grenå Gymnasium og ejendomsretten til Århus Akademis bygninger.

Viborg amtskommune:

Viborg Katedralskole med kostafdeling.

Nordjyllands amtskommune:

Ålborg Katedralskole og Ålborghus Statsgymnasium.

Københavns kommune:

Metropolitanskolen, Nørre Gymnasium, Vestre Borgerdydskole, Østre Borgerdydskole og Vesterbros Statskursus.

Frederiksberg kommune:

Falkonergårdens Gymnasium, Sankt Jørgens Gymnasium, Statens Kursus til Studentereksamen og Statens Kursus til HF.

Som det fremgår af forslaget, er det hensigten, at Sorø Akademis Skole og den dertil hørende kostafdeling, der begge ejes af Stiftelsen Sorø Akademi, foreløbig fortsat skal drives af staten. Elevens hjemstedsamtskommune bidrager derfor fortsat til driften i henhold til bidragsloven. Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. h) angående overvejelserne om ændring af denne lov.

Ved lovens ikrafttræden overtager amtskommunerne direkte de med driften af de overtagne skoler, kursus og kostafdelinger forbundne udgifter og administrationen af disse institutioner i overensstemmelse med de derom fastsatte bestemmelser, navnlig skolestyrelsesloven.

For så vidt angår stk. 2, kan det oplyses, at der i dag er knyttet kursus til højere forberedelseksamen til følgende statsseminarier, der uddanner lærere til folkeskolen:

Ribe amtskommune:

Ribe Statsseminarium.

Vejle amtskommune:

Gedved Statsseminarium.

Nordjyllands amtskommune:

Ranum Statsseminarium.

Hertil kommer, at den private selvejende institution Blaagaard Seminarium med tilknyttet kursus til højere forberedelseksamen, der ligger i *Københavns amtskommune*, påregnes overtaget af staten den 1. august 1984 i henhold til § 3 i lov nr. 710 af 22. december 1982 om nedlæggelse af seminarier m.v. I henhold til § 1 i loven er der fra og med undervisningsåret 1983-84 ikke oprettet hold for førsteårsstuderende til uddannelsen til lærer i folkeskolen på Gedved Statsseminarium. Seminarieret

vil således med udgangen af eksamensterminen 1986 være afviklet som lærerseminarium. Undervisningsministeriet har imidlertid oprettet et socialpædagogisk statsseminarium i Gedved, der begynder at optage studerende til socialpædagoguddannelsen fra sommeren 1984. Når læreruddannelsesvirksomheden fra eksamensterminen 1986 er afviklet, videreføres hf-kurset tilknyttet det nyoprettede socialpædagogiske statsseminarium.

I henhold til tekstanmærkning på finansloven for 1984 oprettes der fra og med undervisningsåret 1984-85 ikke hold for førsteårsstuderende til uddannelsen til lærer i folkeskolen ved Ranum Statsseminarium, og seminarieret vil således med udgangen af eksamensterminen 1987 være afviklet som lærerseminarium. Der vil blive etableret et socialpædagogisk seminarium i statsseminariets bygnings. Også i Ranum videreføres hf-kurset.

Til § 2

Bestemmelserne er stort set i overensstemmelse med udvalgets indstilling. Overtagelsen skal omfatte alle bygninger, jordarealer, inventar, undervisningsmidler m.v., der har tilknytning til den pågældende institution, herunder også projekterede og igangværende byggearbejder. Amtskommunen indtræder i de rettigheder og forpligtelser, der hidtil har tilkommet og påhvilet staten som ejer og bruger af institutionerne, herunder også eventuelle lejemål af grundarealer, lokaler, inventar og undervisningsmidler. Undervisningsministeren fastsætter efter forhandling med amtskommunen overtagelsesvilkår m.v. for hver skole og kursus i overensstemmelse med de i loven fastlagte principper. Der må udfærdiges sædvanligt overdragelsesdokument (skøde), der tinglyses på skolens ejendom. Der skal endvidere udarbejdes en refusionsopgørelse, der også må omfatte fordelingen af udgifter i forbindelse med mindre byggearbejder.

Medens der ved amtskommunernes overtagelse af de kommunale gymnasieskoler blev erlagt en overtagessum for kommunens investeringer, beregnet som restsummen inden for en 25-årig afskrivningsperiode, har man ved amtskommunernes overtagelse af statsskolerne i overensstemmelse med udvalgsindstillingen fundet det mest hensigtsmæssigt, at kommunernes tilskud til opførelsen af skoler og kursus ikke tilbagebetales.

Som et modstykke til den vederlagsfri overtagelse har man i stk. 6 foreslået, at undervisningsministeren, hvis de overtagne bygninger og jordarealer ikke mere ønskes anvendt til det hidtidige formål, efter forhandling med amtskommunen træffer be-

stemmelse om den fremtidige anvendelse. Formålet hermed er navnlig at sikre, at amtskommunen ikke ved frasalg af bygninger og jordarealer m.v. skal kunne opnå en økonomisk fordel, der ikke står i rimeligt forhold til den af amtskommunen afholdte investeringsudgift.

Til § 3

Som nævnt i de almindelige bemærkninger, afsnit 2. a), finder undervisningsministeriet, at det er nødvendigt, at den enkelte gymnasieskole fortsat som hovedregel tilbyder de mest søgte linier og grene. Den her foreslåede bestemmelse tilsigter at skabe hjemmel for udstedelse af regler herom.

Som følge af at den normgivende funktion, som de hidtidige statsgymnasier har haft med hensyn til undervisningsstandard, herunder timeforbrug, vil ophøre, har man fundet det nødvendigt at skabe hjemmel til, at undervisningsministeren kan udsende vejledende rammer for løntimeforbruget pr. elev.

Til § 4

Det foreslås, at nedlæggelse af offentlige gymnasieskoler og de dertil knyttede kursus til højere forberedelseseksamen, af offentlige studenterkursus og kursus til højere forberedelseseksamen samt af offentlige kostafdelinger kun kan ske med undervisningsministerens godkendelse. Bestemmelsen er tænkt som en beskyttelse mod unødigt centralisering inden for amtskommunen, jfr. intentionerne bag bestemmelserne i folkeskoleloven om skole-nedlæggelser.

Bestemmelsen skal endvidere sikre, at elever, der følger undervisningen på en institution eller er optaget på en kostafdeling, der planlægges nedlagt, vil få et pædagogisk forsvarligt fortsat uddannelsesforløb.

Til § 5

Formålet med forslaget om, at undervisningsministeren kan yde tilskud til forsøgsvirksomhed og pædagogisk udviklingsarbejde, er at sikre, at der også i fremtiden afsættes økonomiske midler til disse formål i bl.a. gymnasieskolen og på kursus til højere forberedelseseksamen.

I denne forbindelse skal det understreges, at forslaget om at ophæve den særlige status som forsøgsskole, som Herlev Statsskole har, jfr. § 12, stk. 2, er begrundet i ønsket om at inddrage så mange skoler som muligt i det faglige og pædagogiske udviklingsarbejde.

Det er hensigten, at de midler, der på finansloven for finansåret 1984 er afsat til den særlige forsøgsvirksomhed på Herlev Statsskole, sammen med de midler, der har været afsat til forsøg på andre statsskoler og -kursus (i finansåret 1984 tilsammen ca. 4,0 mill. kr.), også i fremtiden skal afsættes til forsøg og pædagogisk udviklingsarbejde inden for området. Da amtskommunerne hidtil via bidragsloven har finansieret forsøgs- og udviklingsarbejdet på statsskolerne, vil der fragå et beløb på 4 mill. kr. i opgørelsen af amtskommunerens kompensation for overtagelse af kostafdelingerne.

Som det fremgår af lovforslagets § 12, stk. 4, gennemføres forsøgs- og udviklingsarbejde, der den 1. januar 1986 er igangsat på Herlev Statsskole og på statens gymnasieskoler og kursus, i overensstemmelse med godkendelsen og på de hidtidige vilkår. Dette forsøgs- og udviklingsarbejde vil herefter blive finansieret af den nyoprettede statsbevilling. Efterhånden som det allerede godkendte forsøgs- og udviklingsarbejde tilendebringes, vil fastsatte bevillinger til forsøgs- og udviklingsarbejde på Herlev Statsskole skulle søges i konkurrence med andre gymnasier.

Der er ikke i forbindelse med dette forslag noget til hinder for, at amtskommunerne på eget initiativ yder tilskud til forsøgs- og udviklingsarbejde. Det er dog som hidtil en forudsætning, at direktoratet foretager en pædagogisk godkendelse.

Til § 6

Samtlige offentlige kostafdelinger tilknyttet gymnasieskoler drives i dag af staten, og samtlige hermed forbundne udgifter afholdes af staten. Forældrebetalingen, som dækker en del af udgifterne, indtægtsføres således i statens regnskab. Optagelsen og fordelingen af kostelever styres centralt, og adgangen til at opkræve betaling for kost og logi på kostafdelingerne er hjemlet i den på finansloven hertil optagne indtægtsbevilling.

De foreslåede bemyndigelser til ministeren har til formål i overensstemmelse med udvalgets indstilling at

- 1) fastholde central indsigt med kapaciteten på kostafdelingerne,
- 2) fastholde den centrale optagelse og fordeling af kostelever,
- 3) opretholde den centrale fastsættelse af regler om forældres betaling for elevers ophold på de offentlige kostafdelinger og

4) indføre nye regler for den resterende del af betalingen for elevers ophold på de offentlige kostafdelinger.

Ad 4) Der er behov for regler om betaling til den offentlige myndighed, amtskommune, kommune eller staten (Sorø Akademis Skole), som driver den pågældende kostafdeling, fra den amtskommune, hvor kostelevens forældre er hjemmehørende. I tilslutning hertil foreslås det, at undervisningsministeriet fortsat afholder opholdsudgifterne – bortset fra forældrebetalingen – for elever fra Grønland og Færøerne samt for elever, hvis forældre bor i udlandet.

Til § 7

De gymnasiale suppleringskursus giver undervisning i studentereksamens- og højere forberedelseseksamensfag for studerende, der skal supplere deres adgangsgivende eksamen, normalt en student- eller højere forberedelseseksamen, med andre fag for at kunne følge den videregående uddannelse, de har valgt.

Som nævnt under de almindelige bemærkninger er de gymnasiale suppleringskursus fuldt statsfinansierede, og aktiviteten afhænger af optagelserne på de videregående uddannelser. Kurserne lægges fortrinsvis i eller ved byer, hvor der er videregående uddannelsesinstitutioner, og de placeres normalt på en gymnasieskole eller et studenterkursus, men kan dog også placeres på en videregående uddannelsesinstitution. Forslaget skal sikre undervisningsministeriet muligheder for at give nærmere regler om kurserne og for også i fremtiden at placere kurserne på gymnasieskoler og studenterkursus efter behov.

Til § 8

I forbindelse med overgangen til Københavns og Frederiksberg kommuner af Vesterbros Statskursus, Statens Kursus til Studentereksamen og Statens Kursus til HF er foreslået en særlig refusionsordning, hvorefter den kommune, hvori kurset er beliggende, kan opkræve betaling svarende til den gennemsnitlige udgift pr. elev til driften af det pågældende kursus, fra den amtskommune, hvor elevens folkeregisterkommune er beliggende, eller fra Københavns og Frederiksberg kommuner, hvis eleven er tilmeldt folkeregistret her. Begrundelsen herfor er, at langt størstedelen af eleverne på disse kursus ikke er hjemmehørende i kursuskommunen, men kommer fra de omliggende amtskommuner.

Til § 9

Ved de institutioner, som overtages, er ansat et personale på ca. 2.600 personer. Af nedenstående oversigt fremgår det, hvorledes personalet pr. 1. oktober 1983 talmæssigt fordelte sig på de forskellige stillingskategorier, og hvorledes det fordelte sig på personale ansat på tjenestemandsvilkår, på tjenestemandslignende vilkår og overenskomstvilkår.

Statstjenestemænd:	45	rektorer
	122	studielektorer
	18	lektorer i lønramme 34
	54	adjunkter/lektorer i lønramme 16/31
	23	gymnasieoverlærere/gymnasielærere
	45	pedeller
	4	økonomaer
	3	oldfruer
Ansats på tjenestemandslignende vilkår:	3	økonomaer
	2	oldfruer
Overenskomstansatte:	2.073	adjunkter/lektorer
	88	overassistenter/assistenter.

Hertil kommer deltidsansat personale som time-lærere, kontorphonale, pedelmedhjælpere, rengøringspersonale m.v. På kostskolerne er yderligere ansat køkkenpersonale og husassistenter.

Efter skolestyrelseslovens § 40 ansættes rektorerne og lærerpersonalet ved de amtskommunale og Frederiksberg kommunes gymnasieskoler ligesom ledere og lærere i folkeskolen ved den pågældende amtskommunes eller kommunes skolevæsen i stillinger, som for hver skole opføres på amtskommunernes og kommunens skoleplaner, og stillingerne opføres ikke på amtskommunernes eller kommunens lønningsvedtægter. Rektorer og tjenestemandsansatte lærere ved de amtskommunale og Frederiksberg og Københavns kommunale gymnasieskoler afskediges af vedkommende amtsråd eller kommunalbestyrelse, dog at uansøgt afsked for så vidt angår amtskommunernes og Frederiksberg kommunes skolevæsen meddeles af undervisningsministeren, jfr. skolestyrelseslovens § 40, stk. 3, sammenholdt med § 7, stk. 3. Tjenestemandsansat lærerpersonale ved de amtskommunale og Frederiksberg kommunes gymnasieskoler er ansat på de vilkår, som gælder for tilsvarende tjenestemænd ved statens gymnasieskoler, studenterkursus og

kursus til højere forberedelseseksamen, jfr. § 26, stk. 20, i lov nr. 13 af 14. juni 1969 om tjenestemandslønninger m.m. og klassificering af tjenestemandstillinger i staten, folkeskolen og folkekirken, og de har en retsstilling, som er parallel til den, der gælder for tjenestemandsansatte ledere og lærere i folkeskolen. For denne personalegruppe gælder derfor på tilsvarende måde, som det er tilfældet for folkeskolens lærere, både tjenestemandsløven, pensionsloven, lønnings- og klassificeringsloven m.v. Løn og ansættelsesvilkår fastsættes efter forhandling mellem finansministeren og vedkommende centralorganisation. Der sker således ingen ændring i denne retsstilling for de statstjenestemænd, der følger med skolerne til amtskommunerne og kommunen. I øvrigt bevarer de enkelte de rettigheder og vilkår, de har erhvervet, eller som er fastsat for dem som tjenestemænd i staten.

Tjenestemandsansatte rektorer og lærere ved statsgymnasier og -kursus i Københavns kommune vil ligesom det øvrige lærerpersonale ved Københavns skolevæsen blive ansat som tjenestemænd i Københavns kommune, og de er ikke omfattet af loven om tjenestemænd i staten, folkeskolen eller folkekirken.

Andet tjenestemandsansat personale, f.eks. pedeller, som tager imod tilbuddet om ansættelse i en amtskommune, vil blive ansat som tjenestemænd i amtskommunen.

Det er en forudsætning, at de tjenestemænd, der overgår til ansættelse ved de amtskommunale gymnasieskoler, bevarer de rettigheder, de har erhvervet som statstjenestemænd, og at de vilkår, der er fastsat for deres ansættelse, ikke ændres til ugunst for dem. Ved nedlæggelse af stillinger vil de kunne søge afsked med ventepenge, rådighedsløn eller pension, såfremt de i øvrigt måtte opfylde betingelserne herfor, og ansættelsen ved et amtskommunalt skolevæsen i forbindelse med skolernes og kursernes overgang betragtes ikke som nyansættelse for de pågældende. De vil være omfattet af reglerne om ansættelsesområder for henholdsvis amtskommunerne, Københavns og Frederiksberg kommuner.

Til § 10

Det forudsættes som nævnt i de almindelige bemærkninger, at personalet ved statens gymnasieskoler og kursus overgår til ansættelse ved amtskommunernes og Frederiksberg kommunes skolevæsen og til Københavns kommune i forbindelse med institutionernes overgang.

For statstjenestemændenes vedkommende har der som nævnt i den lovgivning, som er vedtaget i forbindelse med statstjenestemænds ansættelsesforhold ved statsinstitutioners overgang til amtskommuner og kommuner som følge af den ændrede opgave- og byrdefordeling, været fulgt den retningslinje, at de statstjenestemænd, som ikke måtte ønske at modtage tilbuddet om tjenestemandsansættelse i vedkommende amtskommune eller kommune, ikke som følge af opgaveomlægningen kan gøre noget juridisk holdbart krav gældende på ventepenge, rådighedsløn eller pension, såfremt de kunne opnå ansættelse som tjenestemænd i vedkommende amtskommune eller kommune uden forringelse af deres hidtidige løn- og pensionsvilkår. Man henviser med hensyn til den nærmere begrundelse herfor til redegørelsen i Folketingstidende 1977-78 till. A sp. 3980-3982 vedrørende forslaget til lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m.v.

De statstjenestemænd, der ikke ønsker at modtage tilbuddet fra vedkommende amtskommune om tjenestemandsansættelse, opretholder deres hidtidige ansættelsesforhold til staten samtidig med, at de forretter tjeneste ved de hidtidige arbejdsområder, som overføres til amtskommunen. De vil i så fald blive aflønnet efter statens regler, og deres forhold varetages af de forhandlingsberetigede centralorganisationer. De tjenestemænd, som ikke ønsker at opgive deres ansættelse i staten, samtidig med at skolerne overgår til amtskommunerne, vil i fem år få ret til at overveje, om de ønsker at forlade denne tjeneste og søge ansættelse på de i § 9 angivne vilkår. Tjenestemænd ved de overtagne skoler og kursus skal således senest den 31. december 1990 have bestemt sig. Såfremt de opretholder ansættelsesforholdet til staten, vil de fortsat være statstjenestemænd, og de vil til sin tid blive pensioneret af staten fra denne ansættelse.

Denne løsning, der ikke aktualiserer krav på ventepenge, rådighedsløn eller pension, er også forudsat bragt i anvendelse for samtlige tjenestemænd ved de gymnasieskoler og kursus, der overføres til amtskommunerne. Dette gælder også, selvom retsstillingen som foran anført vil være den samme for rektorer og tjenestemandsansatte lærere uden for Københavns kommune. I det omfang, de pågældende vælger at opretholde deres ansættelsesforhold som statstjenestemænd, foreslås det – under hensyn til, at amtskommunerne alligevel skal udrede udgifterne ved deres lønninger og af hensyn til forenkling af administrationen – at amtskommunerne uden refusion fra staten afhol-

der udgifterne til løn til de pågældende under deres tjeneste i amtskommunen.

De pågældendes stillinger vil ved ledighed blive nedlagt på de årlige finanslove.

Til § 11

En af forudsætningerne for gennemførelse af reglerne om tilskud efter objektive udgiftskriterier til kommunerne har været, at staten fortsat afholder udgifterne til pensioner til tjenestemandsansatte lærere ved det kommunale skolevæsen uden for Københavns kommune, mens der som hidtil ydes statstilskud til Københavns kommunes pensionsudgifter til dette personale. Det foreslås derfor også i dette lovforslag, at staten som hidtil afholder udgifterne til pensioner til rektorer og tjenestemandsansatte lærere, der pensioneres fra gymnasieskoler og kursus i amtskommunerne og Frederiksberg kommune. Udgifterne refunderes amtskommunerne og Frederiksberg kommune. Amtskommunerne beregner og udbetaler pensionerne efter skolestyrelseslovens § 45.

Rektorer og tjenestemandsansatte lærere ved Københavns kommunes skolevæsen, herunder gymnasieskoler og kursus, er ansat som tjenestemænd i Københavns kommune, og dette personale er omfattet af kommunens tjenestemandsvedtægt og ikke af lovgivningen om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken. Efter lovforslaget vil Københavns kommune få pligt til at tilbyde tjenestemænd ved de institutioner, der overtages, tjenestemandsansættelse på samme vilkår, som gældende for kommunens tjenestemænd.

Efter § 16 a i lov om gymnasieskoler og studenterkursus beregnes statens tilskud til pensioner til rektorer og tjenestemandsansatte lærere ved Københavns kommunes skolevæsen efter regler i lovgivningen om pensioner til tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken. Som anført nedenfor i bemærkningerne til § 12 finder man det rettest at indføje reglen om statens tilskud til de amtskommunale gymnasieskoler og kursus samt bestemmelsen om beregning af tilskud til Københavns kommune i denne lov og ophæve § 16 a i loven om gymnasieskoler og studenterkursus.

For så vidt angår andet personale end rektorer og lærere (økonomaer, oldfruer og pedeller), der ved skolers og kursers overgang ansættes som tjenestemænd i vedkommende amtskommune senest den 31. december 1990, påhviler byrden til at yde pension til de pågældende og deres efterladte amtskommunen, men staten refunderer amtskom-

munerne den del af pensionen, der er optjent i staten inden lovens ikrafttræden.

Såfremt dette personale ved de statsskoler og studenterkursus, som overgår til amtskommunerne, forbliver statstjenestemænd efter § 10, stk. 1, og afskediges fra denne ansættelse, refunderer vedkommende amtskommune staten den andel af vedkommendes pension, som svarer til den pensionsalder, som er optjent efter lovens ikrafttræden, medens tjenestemanden har forrettet tjeneste ved den overtagne institution.

Opgørelse af refusion enten fra staten til amtskommunerne eller fra disse til staten vil ligesom de øvrige nærmere regler blive fastsat ved aftale mellem staten, amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner.

Til § 12

Man finder det hensigtsmæssigt, at loven træder i kraft den 1. januar 1986. Man undgår herved fra finansåret 1986 at iværksætte opkrævning af bidrag fra amtskommunerne for de elever, der undervises i de institutioner, der overtages. Endvidere vil man inden da have taget stilling til indstillingen fra udvalget om det pædagogiske tilsyn m.v.

For at give tjenestemændene ved de skoler og kursus, som overtages af amtskommunerne, rimelig tid til at få afklaret de fremtidige ansættelsesforhold, foreslås det at lade bestemmelserne om tilbud til ansættelse træde i kraft den 1. juli 1985.

Ved bidragslovens ikrafttræden den 1. april 1975 ophævedes lov om fordeling af udgifterne til gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen, bortset fra § 5. I overensstemmelse med udvalgets indstilling foreslås nu også fordelingslovens § 5 ophævet med virkning fra 1. januar 1986. Udgifterne ved opførelsen af nye gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen, der efter fordelingslovens § 5 fordeles mellem staten og amtskommunerne med henholdsvis 25 og 75 pct. af udgifterne til grund, bygninger, inventar og samlinger, vil herefter alene påhvile amtskommunerne. Det må forudses, at tilsagte statstilskud til igangværende amtskommunale gymnasiebyggerier stort set kan forventes endeligt afregnet inden udløbet af finansåret 1985. I tilskudsgrundlaget vedrørende opførelse af gymnasieskoler indgår tillige udgifter til anskaffelse af undervisningsmateriel og undervisningsudstyr. Erfaringsmæssigt finder disse anskaffelser ofte sted nogen tid efter gymnasiets færdiggørelse og ibrugtagning, hvorfor der ikke kan bortses fra den mulighed, at der i perioden efter 1. januar 1986 kan være resttilskud til de

nævnte anskaffelser for så vidt angår amtskommunale gymnasiebyggerier, der er færdiggjort og ibrugtaget i årene 1984 og 1985. Der henvises for så vidt angår den endelige afregning af de resterende tilskud til afsnittet om lovforslagets økonomiske konsekvenser. Yderligere amtskommunalt gymnasiebyggeri forventes ikke igangsat i perioden frem til 1986.

Der er ikke igangværende statsskolebyggerier, hvortil amtskommunalt tilskud ydes, ligesom sådanne byggerier ikke er planlagt igangsat.

Bestemmelsen i § 16 a i lov om gymnasieskoler og studenterkursus om, at staten afholder udgifterne til pensioner til rektorer og tjenestemandsansatte lærere ved de kommunale og amtskommunale gymnasieskoler samt om, at statens udgifter hertil til Københavns kommune fastsættes på grundlag af de pensionsregler, der gælder for statens, folke-

skolens og folkekirkens tjenestemænd, blev indføjet i forbindelse med ændringer i loven ved lov nr. 244 af 8. juni 1977 til afløsning af en tekstanmærkning. Da bestemmelsen for så vidt ikke vedrører loven om gymnasieskoler og studenterkursus, der fortrinsvis omhandler undervisningen på disse undervisningsinstitutioner, har man fundet det rimeligt at ophæve bestemmelsen i § 16 a samtidig med, at der i denne lov optages bestemmelser om statens udgifter til pensioner til denne tjenestemandsgroupe.

Med forslaget i stk. 4 sikres amtskommunernes forpligtelse til at videreføre igangværende forsøg, indtil de er afsluttede, herunder til at yde den eventuelle timerreduktion, der måtte være aftalt med de forhandlingsberettigede organisationer i forbindelse med forsøget, jfr. de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til § 5.